

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת
לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

נושא השבוע: נטילת ידיים (כח)

כ' טבת תש"פ 1307 (שנה כה')

ההפטר: "דברי ירמיהו" (ירמיה א')

פרשת שבוע

"ויעש להם בתים" (א, כא)

"בית" - פירושו בית אבא, נקודת מרכז.

אדם מישראל המוסר נפשו בעד מצווה, נעשית אישיותו לנקודת מרכז שממנה מוקרנות קרני ההתלהבות והקדושה של המצווה על הבאים אתו במגע. לכן אדם המוסר נפשו בעד אהבת השם הרי הוא נעשה "בית" של אהבת השם. ואם בעד יראת השם, הרי הוא נעשה "בית" של יראת השם.

גם המיילדות כיוון שיראו את האלוקים ומסרו נפשן בעד יראה זו ולכן "ויעש להם בתים" - עשה אותן ה' לבתים של יראה מהם הוקרנה יראת שמים על כל כלל ישראל.

ללמדנו עד כמה יכולים ההורים להקריין על ילדיהם יראת שמים ואהבת השם, ע"י שיהיו הם עצמם דוגמא אישית לילדיהם ויזכו מהם לרוב נחת יהודית.

"כי כבוד פה וכבוד לשון אנכי" (ד, י)

אומר הרמב"ן: משה רבינו מרוב חפצו שלא ללכת לשליחות, לא יתפלל לה' יתברך שיסור כבודות פיו, אבל טען אחרי שלא הסירות כבודות מפי מעת שציוותני ללכת, אל תצווני שאלך, כי לא יתכן לאדון הכל לשלוח שליח ערל שפתיים למלך העמים, וכיוון שלא יתפלל על זה, לכן לא רצה הקב"ה לרפאותו.

רואים אנו מכאן שעל כל דבר ודבר צריך אדם להתפלל להקב"ה, ובלי תפילה לא יקבל מה שיכול להשיג ע"י תפילה. והיה מקום לומר מכוון שאוהב הקב"ה את משה רבינו היה מרפאו ללא תפילה, אלא מחמת אהבתו לבניו רוצה את קרבתם שיעתירו בתפילה לפניו, שהתפילה מקרבת את האדם לבוראו. (תורת הפרשה)

"ויאמר פרעה הן רבים עתה עם הארץ והשבתם אותם מסבלותם" (ה, ה)

יש לפרש בדרך דרש: "פרעה" - מלשון גלוי כמו "ופרע את ראש האישה".

אומר הכתוב: "ויאמר פרעה הן רבים עתה עם הארץ", היינו גלוי שרבים מעמי הארץ שלא קובעים עיתים לתורה ממלא אינם יודעים הלכות נחוצות כהלכות שבת, ברכות, טהרת המשפחה וכו'... העיצה היא: "והשבתם אותם מסבלותם" שישביתו עצמם מעבודתם בכל יום במשך שעה שעתיים ויקבעו עיתים לתורה, כדי שידעו את ההלכות הנחוצות שצריך כל יהודי לדעת ולקיים...

ימי השולח

שובבי"ם ר"ת של שמות הפרשות: שמות, וארא, בא, בשלח, יתרו, משפטים.

וימים אלה מסוגלים כמו חודש אלול ועשרת ימי תשובה להועיל כנגד כל הצרות שבאות על האדם, ולכן עושים בימים אלו תענית דיבור וקוראים ג' פעמים תהילים בלי הפסק עם וידוי הגדול וחוזרים בתשובה, ונחשב כאילו התענו משבת לשבת ונחשב ל- 65,600 תעניות. והסיבה שקוראים תהילים דווקא כיוון שמסוגל להועיל כנגד כל הצרות הבאות על האדם.

וימים אלה מסוגלים לתיקון הברית לפי שפרשות אלו עוסקות בירידת בני ישראל למצרים כדי לתקן את חטא הברית של אדם הראשון. ויש שמלווים את תענית הדיבור גם בצום, מכל מקום אברכים ותלמידי חכמים עדיף שיתענו תענית דיבור אך לא יבטלו מסדר לימודם כדי לקרא תהילים, כי אין לך עדיף יותר מלימוד הגמרא וההלכה.

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק תל אביב * שעון חורף * סוף זמן ק"ש לשבוע הבעל"ט 8:44 - 8:43

כניסת שבת: 4:41 יציאת שבת: 5:33 יציאת ש"ס ר"ת: 6:05

אני בת 13 ומתגוררת בירושלים, הורי הם אנשים יקרים וטובים שנותנים לנו את הלב ואת הנשמה, ולא חוסכים מאיתנו את כל מה שאנו צריכים. הם מקפידים שיהיה לנו אוכל בשפע וביגוד טוב ומכובד. אך הם לא יסכימו לשלם כסף עבור בגד רק מפני שרשום עליו שם חברה מסוימת כמו כל משפחה גם אנו יוצאים לפעמים לחופשות, אצלנו בבית "טיול גדול" משמעו מסע משפחתי לצפון, קרי לחרמון או לטבריה, ו"טיול קטן" הוא לאזור המרכז. אבא שלי כחלק מהמדיניות הכלכלית תמיד מודיע לנו מראש מה התקציב לכל נסיעה וגם מסביר לנו איך נחלקו בין האטרקציות השונות. את האוכל לטיול אימי מכינה ואנו מסייעים לה בשמחה. בחופש האחרון יצאנו ל"טיול גדול", שכרנו מיניבוס לצפון, ותוכנן שיט בכנרת וטרקטורונים. אבא הודיע לנו מה התקציב וגם פרט איזה סכום מיועד עבור איזו אטרקציה. בדרך לצפון החליטו הורי שהמיניבוס יכנס לנתניה, שם נעשה חניית ביניים ונאכל מול הים. כשהגענו לטיילת אחד האחים שלי ביקש ללכת לשירותים. אבי חיפש מסעדה שאליה יוכלו להיכנס, היו שם כמה מסעדות אך אבא שלי אמר שחייבים למצוא מסעדה כשרה כי אם יראו יהודים דתיים נכנסים למסעדה שאינה כשרה זה יהיה חילול השם, שכן אף אחד אינו יודע לאיזו מטרה הם נכנסים. נהג המיניבוס הוביל אותנו למסעדה בהכשר מהודר הממוקמת בהמשך הטיילת, ואבי ואחי ירדו. בכניסה למסעדה עצרה אותם מלצרית ושאלה: "כמה אתם?", אבי השיב: "הבן שלי צריך לשירותים", היא היססה ואחר אמרה: "אוקי, בסדר, הכנסו". אבי המתין בתוך המסעדה, כאשר יצא אחי מהשירותים ראה אותו המנהל והחל לצעוק: "זו מסעדה כאן! לא שירותים ציבוריים, באיזו רשות נכנסתם?", אבי ואחי לא ענו ומנהל המשמרת המשיך לגעור בהם: "אתם אנשים דתיים! איך אתם מרשים לעצמכם להשתמש בשירותים בלי רשות?!", אבי לא ידע מה לומר, הדבר הפשוט והמתבקש היה לומר לו: "אדוני, אתה טועה קיבלתי רשות להיכנס..." אבל הוא ידע שאם יעשה זאת הוא יפגע במלצרית שעקבה אחר הנעשה ונראתה מאד מתוחה. זו תהיה כפיות טובה וגם לשון הרע, ומצד שני מה שקורה כעת זה חילול השם, הוא חייב להוכיח למנהל כמו גם לסועדים ששמעו את הגערות שהוא לא השתמש בשירותים ללא רשות, איך עושים זאת?

הוא פנה למנהל ואמר: "אדוני היקר, חבל לכעוס לחינם, אנחנו מתכוונים לאכול כאן, לא רק שנינו אלא כל המשפחה שלנו שתיכף תכנס לכאן", "הו, סליחה התנצל המנהל, אני ממש מצטער, פשוט יש אנשים שנכנסים בלי רשות, אני בטעות חשבתי.....", "זה בסדר, רק תגיד לי איפה אנחנו יושבים?", "כמה אתם?", שאל המנהל "תשע נפשות, תכף השאר מגיעים" אמר אבי. אחי המופתע רץ בציווי אבי למיניבוס לקרוא לנו. כשראינו אותו מתקרב לבדו לא הבנו מה קרה? הוא עלה למיניבוס מתנשף ואמר: "בואו תכנסו למסעדה, אנחנו נאכל שם?", "מה המסעדה?", שאלנו בתדהמה והוא סיפר במילים קצרות מה התרחש, ואנו מיהרנו לרדת מהמיניבוס ולהתקדם לכוון המסעדה כשבדרך אנו דנים האם הסעודה תהיה על חשבון האטרקציה או לא, מצד שני גם המסעדה הייתה אטרקציה לא רעה בכלל.

נכנסנו כולנו למסעדה, בינתיים עמלו כמה מלצרים לחבר שולחן לשולחן, כולנו התיישבנו והשתדלנו לשמור על ארשת מכובדת, המלצר הגיש את התפריט ולאחר מס' דקות שב ושאל: "מה תירצו להזמין?" הורי עיינו בתפריט ואחרי שהתאוששו מההלם מהמחירים החלו להזמין מנות לכולנו, הייתה זו אטרקציה אמיתית עבורנו, ישבנו כמו מלכים והמלצרים שרתו אותנו והביאו מאכלים ומשקאות. בין לבין התלחשנו על הסיבה שבגללה זכינו לאטרקציה הזו כשבאויר תלויה השאלה הגורלית איזו אטרקציה נפסיד? לקראת סיום הארוחה ראינו התקהלות של כל המלצרים במסעדה כולל מנהל המשמרת ועוד אדם מכובד, הם יצאו מהמטבח

כשכל אחד מהם מחזיק מגש עם קינוח ועליו זיקוקים, הסתכלנו סביבנו לראות איזה אדם חשוב סועד עם פמלייתו, כל הצוות התקדם לאיטו כשזיקוקים נעוצים בעוגות ובכדורי הגלידה. והם פנו הישר אלינו והקיפו אותנו ובתנועה אחידה הניחו אותם על שולחנו. "מה זה? אני חושב שיש כאן איזו טעות" אמר אבי, "זה בסדר, אתה באמת לא הזמנת ואתה גם לא תשלם, זו מתנה של צוות המסעדה, לך ולמשפחה היקרה שלך", אמר מנהל המסעדה. הוא התיישב ליד אבי כששאר הצוות נשאר לעמוד. "תקשיב, אחרי שהתיישבתם אמר לי אחד המלצרים שהמלצרית בוכה, הלכתי אליה ושאלתי אותה מה קרה והיא אמרה בחשש: "אני נתתי לאיש הזה להכנס לשירותים, ואז מנהל המשרת צעק, הייתי בטוחה שהוא יפטר אותי והייתי מתווחה נורא ואז קלטתי שהאיש הדתי הזה החליט לקחת ארוחה לכל משפחתו העיקר שלא אפגע, אני בוכה מהתרגשות, האיש נהג כן כדי להגן עלי, אף פעם לא התחשבו בי כך, אין בני אדם כאלה בעולם!", בזמן שאכלתם אנו במטבח התרגשנו מן המעשה המתחשב שלך, זו המתנה שלנו אליך, מכל הלב. הילדים שלך יכולים להיות גאים בך, אתה אדם מיוחד". סיימנו לאכול את הקינוח ואז הגיע הזמן לשלם, אבי פתח את פינקס העור וגילה שאין שם חשבון, היה שם כרטיס הנחה של 50% לפעם הבאה שנגיע למסעדה. אבא שלי קרא למנהל: "כל הכבוד לכם על הפעם הבאה, אבל מה עם התשלום על הפעם הזו?", "הפעם הזו היא חינם, המדיניות שלנו היא שלא לקחת כסף ממלאכים!", יצאנו משם מרוגשים והמשכנו במיניבוס לצפון, עשינו את כל האטרקציות שתכננו אבל ידענו שכזאת אטרקציה מרגשת לא נחוות לעולם ואני לא מתכוונת לאכול אלא הידיעה שאבא שלי באמצעות החכמה והמידות הטובות שלו גם התחשב בזולת וגם מנע חלול ה' ויותר מכל חולל קידוש השם הגדול. (ילדים מספרים על עצמם 12)

הלכות נטילת ידיים סיכום [א]

פינת ההלכה

- א. נטילת ידיים לסעודה** - מצוה ליטול ידיים לפני סעודה שאוכל בה לחם (ש"ע אור"ח סי' קנח ס"א) ומברך "על נטילת ידיים" (ש"ע ס"א), ויכוון בנטילה לשם נטילה המכשרת לאכילה (ש"ע סי' קנט ס"ג).
- הטעם:** לנטילה משום קדושה ונקיות (שער האיון סי' קנח ס"ג).
- דרך הנטילה:** * יש ליטול את כל כף היד עד חיבור היד לזרוע, ובשעת הדחק עד סוף קשרי האצבעות (ש"ע סי' קס"ד, הליכות עולם לרש"ל עובדיה יוסף ח"א עמ' שכה).
- * הנטילה תהיה מתוך כלי [נטילה] וע"י "כח גברא" [שפיקה ע"י אדם ולא מהברז]
- * מעיקר הדין ישפוך עם נטילה על כל יד רביעית מים [81 סמ"ק] פעם אחת ודי בכך, אך נהגו:
- הספרדים: ליטול כל יד 3 פעמים ברציפות (ילקו"י סי' קנט ס"ח, הלכה ברורה סי' קסז ס"ט).
 - האשכנזים ליטול כל יד 2 פעמים ברציפות ויש נוטלים 3 פעמים ברציפות (פסקי תשובות סי' קסז ס"ה)
- ב. דבר שטיבולו במשקה** - מאכל שטיבולו במשקה כגון: מים [וכן חלב, טל, יין ענבים, שמן זית, דבש, ודם] והמאכל רטוב מאחד מהם צריך ליטול ידיו ללא ברכה (ש"ע סי' קנח ס"ד).
- הטעם:** משום טומאה. (משנ"ב סי' קנח ס"ק יא). **דוגמא:** האוכל פרי ששטפו מתחת ברז מים והוא רטוב צריך ליטול ידיו לפני שאוכל את הפרי או שייבש את הפרי לפני שאוכל אותו.
- דרך הנטילה:** כמו בנטילת ידיים לסעודה אך ללא ברכה.
- ג. מים אמצעיים בסעודה** - הינם מים לנטילת ידיים שצריך ליטול ללא ברכה במעבר ממאכל למאכל אחר שאוכלים אותם בסמיכות כגון בסעודה אחת, שהם:
- לספרדים: במעבר מחלב לבשר (ש"ע אור"ח סי' קעג ס"א) ובמעבר מדגים לבשר [וההפך] (ש"ע ס"א).
 - ומעבר מדגים לחלב [וההפך] (כה"ח סי' קעג ס"ג-ד, הלכה ברורה סי' קעג ס"ג).
 - לאשכנזים: במעבר מחלב לבשר (ס).
- הטעם:** מאחר ומאכלים אלו אסור לאוכלם יחד לכן קבעו חז"ל הרחקות במעבר מאחד לשני שלא יבואו לערבוב דרך הידיים או הפה (ש"ע יו"ד סי' פט ס"ב, ש"ע יו"ד סי' קטז ס"ג ועור).
- דרך הנטילה:** * מספיק שייטול ידיו עד פרק שני של האצבעות (משנ"ב סי' קעג ס"ק ו).
- * הנטילה לא מחייבת כלי ולא "כח גברא" [היינו נטילה ע"י אדם] אלא אפשר לרחוץ ידיו תחת ברז מים (עיין ש"ע יו"ד סי' פט ס"ב, ילקו"י אור"ח סי' פט ס"ג, הלכה ברורה סי' קעג ס"ט-טז).

* בנוסף לנטילה צריך גם לקנח [ע"י אכילת מאכל פרווה ביניהם] ולהדיח פיו [במים] (ש"ע יו"ד סי' פט ס"ב, ילקו"י סי' קעג ס"א, הלכה כדורה סי' קעג ס"ו).

ד. **מים אחרונים:** האוכל סעודת פת, צריך ליטול ידיו קודם ברכת המזון ונטילה זו נקראת "מים אחרונים" (ש"ע אור"ח סי' קפ"א ס"א, הלכה כדורה סי' קפ"א ס"א) והיא ללא ברכה (ש"ע סי' קפ"א ס"ז).
הטעם: משום שידיים מזוהמות מהאכילה פסולות לברכה ועוד מפני חשש למלח סדומית שעל ידיו ואח"כ יגע בידיו בעיניו ויגרום נזק לעיניים (גמ' ברכות נג: , פסקי תשובות סי' קפ"א ס"א) .

דרך הנטילה: * הנטילה היא עד סוף פרק שני של האצבעות (ש"ע סי' קפ"א ס"א), ועל פי הקבלה והאר"י ז"ל צריך ליטול עד סוף קשרי האצבעות ויש לנהוג כך לכתחילה (בא"ח ז' למשנ"ב סי' קפ"א ד"ה "עד פרק שני" , כה"ח ס"ק יז, אור לאיון ח"ב פ"מו ס"יה, בא"ח ס"א פר' לך-לך סי' יב, ילקו"י ברכות ח"ג עמ' רמט ועוד).

* מים אחרונים לא חייב ליטול בכלי ולא "כח גברא" [היינו שפיכה ע"י כל אדם] אלא אפשר לרחוץ ידיו תחת ברז מים פעם אחת (משנ"ב סי' קפ"א ס"ק כא, שו"ת אור לאיון לגר"ב אבא שאול ח"ב פ"ג ס"א, הלכה כדורה סי' קפ"א ס"ב, ילקו"י ח"ג עמ' רמט ועוד).

ה. **נטילה ביציאה משירותים- הנכנס לשירותים כדי להתפנות, כשיוצא צריך ליטול ידיו (ש"ע אור"ח סי' ד ס"ח) ולא יברך "על נטילת ידיים" אלא "אשר יצר" (ש"ע סי' ז ס"א).**

הטעם: לנטילה משום רוח רעה השורה בשירותים (משנ"ב סי' ד ס"ק לח, בא"ח ס"א תולדות ס"טז).
דרך הנטילה: * מעיקר הדין יש ליטול נטילה זו עד סוף קשרי האצבעות, אלא שלכתחילה ראוי להחמיר עד סוף כף היד (ע"פ ש"ע סי' קס"א, קס"א לענין נטילת ידיים לסעודת פת שזו נטילת ידיים החמורה ביותר שמועיל עד סוף קשרי האצבעות כ"ס כאן, הלכה כדורה סי' ד ס"ק, משנ"ב ס"ק לח, כה"ח ס"ק סד).

* מעיקר הדין די בנטילה פעם אחת ולא צריך כלי ולא "כח גברא" [שפיכה ע"י אדם] אלא ע"י שטיפה תחת הברז (ע"פ ש"ע אור"ח סי' קס"א, כה"ח סי' ד ס"ק סא, ש"ע בעל התניא סי' ד ס"יה, שו"ת יבי"א ח"ד סי' ה ס"ק א, הלכה כדורה סי' ז ס"ג, ילקו"י סי' ד ס"עח) .

אך נהגו לכתחילה ליטול [לרחוץ] שלוש פעמים לסירוגין כל יד (בא"ח ס"א תולדות ס"טז, ילקו"י ס' , הלכה כדורה ס' ועוד מביא שכן נהג מר"ן הרשל"צ עובדיה יוסף זצוק"ל להחמיר ליטול 3 פעמים לסירוגין).
והמחמיר ליטול ידיו בכלי [את כל הנ"ל] תבוא עליו ברכה (ילקו"י ס' , הלכה כדורה ס' ועוד מביא שהרשל"צ עובדיה יוסף לא הקפיד כלל ליטול מתוך כלי, שו"ת ש"מ"ע עלמה ח"ב סי' ב מביא שמר"ן ראש ישיבת כסא רחמים מאיר מזוז מספר שבחוץ לארץ כל המשפחות וגם משפחתו רבנים נהגו ליטול מהברז ללא כלי , שו"ת אור לאיון לגר"ב אבא שאול, ח"ב פ"א ס"טו).

ו. **הנוטל ציפורניו- הקוצץ [נוטל] ציפורניו (ש"ע סי' ד ס"יה) בין שבידיו בין שברגליו (ילקו"י סי' ד ס"מד, פסקי תשובות סי' ד ס"סא) צריך אח"כ ליטול ידיו (ש"ע ס').**

הטעם: לנטילה משום נדנוד רוח רעה השורה על הידיים (בא"ח ס"א פר' תולדות ס"יז, הלכה כדורה סי' ד).
דרך הנטילה: די בכך שייטול ידיו פעם אחת (בא"ח תולדות ס"יז, הלכה כדורה ס"יז, ילקו"י ח"א עמ' שצח). ואם ציפורניו עודפות על הבשר, על פי ה"סוד" צריך ליטול שלוש פעמים לסירוגין כל יד (בא"ח ס' , אור לאיון ח"ב פ"א ס"ט, הלכה כדורה ס').

ולא צריך כלי ולא "כח גברא" [שפיכה ע"י אדם] אלא אפשר ע"י שטיפה תחת ברז מים (ילקו"י סי' ד ס"מד, שו"ת אור לאיון ס' , הלכה כדורה ס"ג, והא"ש מרדכי ס"ד ושכן דעת הבן איש חי כו), והמחמיר ליטול בכלי תבוא עליו ברכה (הלכה כדורה ס' , שו"ת אור לאיון ס' , והא"ש מרדכי ס').

ז. **החופף שערות- החופף שערות ראשו צריך ליטול ידיו (ש"ע סי' ד ס"יה) וכן אם גירד בשערות ראשו במקום שיש שם זיעה צריך ליטול ידיו, אבל נגיעה בעלמא לא מצריכה נטילה (ש"ע סי' ד ס"כא, ע"פ הרמ"א סי' קס"ב ומשנ"ב ס"ק נח וע"פ ש"ע והרמ"א סי' קס"ב סמחלקים זין אס חיכך בזיעה לנגיעה בעלמא, כה"ח סי' ד ס"ק עד-עה, הלכה כדורה סי' ד ס"נו, ילקו"י סי' ד ס"נא, פסקי תשובות סי' ד ס"סד).**

הטעם: לנטילה זו משום נקיות (מחזיק ברכה להחיד"א סי' ד ס"ו, פסקי תשובות סי' ד ס"יה) שהזעה שם מסוכנת .
דרך הנטילה : מספיק לרחוץ את הידיים במים תחת ברז פעם אחת ואין צורך בכלי (בא"ח ס"א תולדות ס"ז, הלכה כדורה ח"א עמ' כה-לז).

סידרה לציבור באשדוד בנושא טהרת המשפחה בכל יום רביעי ב- 7:00 בערב עם הרב אופיר מלכה בבי"כ החיד"א רח' יצחק הנשיא 22 אזור ג *לנשואים בלבד *עזרת הנשים פתוחה

לציבור הרחב באשדוד שיעור בימים א-ה ב-5:30 בערב בנושא פלא יועץ ואקטואליה בהלכה עם הרב יצחק רובינא ורבנים אחרים בבי"כ אוהל יצחק רח' אח"י אילת 10 אזור א'

שיעור בדף היומי לגברים באשדוד בימים א-ה מ- 6:30 עד 7:30 בערב בביה"כ לב יצחק רח' ציזלינג 9 אזור ו